

FEMEI – MEDICI ȘI FARMACIȘTI DIN FAMILIA PUȘCARIU

MARIN FLOREA

Membru Emerit al Academiei de Științe Medicale

Lucrare prezentată la a XXXVIII-a Reuniune Națională de Istoria Medicinii, Brașov 5-7 mai 2006, întocmită cu sprijinul Dr. Lucia Bologa Domșa și a Prof. Dr. Mirela Gherman-Căprioară, descendente din familia Pușcariu.

Rezumat

Lucrarea de față prezintă femei – medici și farmaciști din familia Pușcariu din Brașov–Bran, în ordinea vârstei și a gradului de rudenie între ele.

Cuvinte cheie: Pușcariu, medic, farmacist, femei, Bran-Brașov.

THE WOMEN - DOCTORS AND PHARMACISTS FROM THE PUȘCARIU FAMILY

Abstract

This paper presents the women from the Pușcariu family, originary from Bran-Brașov, that were doctors or pharmacists. They are chronologically ordered.

Keywords: Pușcariu, doctor, pharmacist, women, Bran-Brașov.

O parte a străzii centrale de la poalele Castelului din Bran este mărginită de casele și grădinile ce le înconjoară, ale Pușcăreștilor. Găsim acest nume și la Sohodol, dar și în Brașov, Schei.

Dacă putem considera ca o sursă autorizată și credibilă volumul “Spița unui neam din Ardeal” scris de Sextil Pușcariu* [1], după o serioasă și laborioasă muncă de documentare și de ordonare a legăturilor de rudenie dintre numeroșii purtători ai acestui nume din zona Bucegilor (Buceci cum spuneau ei), obârșia neamului Pușcăreștilor s-ar găsi în Maramureș.

De aici, la finele secolului al XVIII-lea au coborât înspre Ardealul de Sud, în capătul cel mai nordic al Branului de jos, după un ocol prin Moldova. În Maramureș numele inițial a fost Iuga, apoi Pușcașu, devenind Pușcariu la sugestia Episcopului Lemeny de la Blaj. Sub această formă a fost preluat de urmași existând și astăzi, dar cu o răspândire pe arii geografice mai extinse. Al doilea leagăn al familiei Pușcariu devine astfel zona Branului, unde Iuga Pușcașu s-a stabilit cu familia lui. Dintre cei trei fii ai săi, Iuga, Radu și Voicu, mijlociul decedând de tânăr,

din ceilalți doi au descins toate familiile Pușcariu din Bran. Deveniți localnici cu vechime, din marele și ramificatul neam al Pușcăreștilor, s-au ridicat, contribuind la formarea burgheziei locale românești, numeroși bărbați, dar și femei, în secolele XIX și XX. Datorită studiilor făcute cu temeinicie în țară și străinătate (Austria, Germania, Franța) în diferite domenii, neamul Pușcariu s-a îmbogățit cu juriști, preoți, profesori, ingineri, medici și farmaciști, care au făcut cinste numelui pe care-l purtau și îl reprezentau. Dăm doar câteva exemple: avocații Ion Leonte Pușcariu și Iosif Pușcariu, Cavalerul Ioan de Pușcariu, Ilarion Pușcariu arhimandrit, vicar arhiepiscop de Sibiu, Sextil Pușcariu filolog, profesor universitar și publicist.

În lucrarea de față ne-a interesat în mod deosebit aportul femeilor din familie (originare, intrate prin căsătorie sau urmașe ale unor Pușcariu) care au lucrat în domeniul medical și farmaceutic.

O demnă precursoră a fost **Lucia Pușcariu**, născută în Brașov la jumătatea secolului XIX, fiica lui Iosif Pușcariu și sora mai mare a lui Sextil Pușcariu. Din căsătoria ei cu economistul Valeriu Petru Bologa, director al Băncii Albina din Brașov a rezultat unicul lor fiu, Valeriu Lucian Bologa, ulterior profesor universitar la Medicină în Cluj, savant de renume mondial.

Ea nu a fost medic, ci numai soră de ocrotire. Pentru a fi cât mai aproape de fiul său mobilizat pe frontul italian, a acceptat să devină soră la un spital de război, la Trento. Cu o elevată cultură și educație primite în familie, în spiritul cărțurilor progresiști ardeleni, cunoscând pe lângă limbile

* Cartea a văzut lumina tiparului postum datorită nepoatei lui Sextil Pușcariu, Magdalena Vulpe, urmașa sa directă și pe linie de familie, dar și profesional, cunoscută și recunoscută pe plan mondial ca o filoloagă de mare valoare.

română, maghiară, germană și limba franceză, după ce a rămas văduvă de tânără, s-a dedicat creșterii și educației fiului său pe care l-a însoțit ani la rând în centre importante de învățământ din Imperiul Austro-Ungar și în Franța.

Femeie energică și curajoasă a depășit dificultățile materiale lucrând ca traducătoare. Făcând războiul alături de Valeriu, ambii ajung prizonieri la italieni unde intră în nou formată Legiune Română, prin înrolarea prizonierilor români din armata austro-ungară care doreau să lupte alături de armata română pentru eliberarea Ardealului. Sfârșitul războiului i-a prins în zona Huedinului, în dispozitiv de luptă.

S-au stabilit ambii la Cluj unde a sosit și Sextil Pușcariu, ales Rector al Universității Regele Ferdinand I. Luciei Pușcariu i se dă postul de directoare a Școlii de Surori de Ocrotire nou înființată, pe care o conduce cu o mână energică și deosebită competență profesională și organizatorică.

După ce a devenit bunică, s-a atașat de nepoții ei participând la educația lor elevată așa cum a făcut și cu fiul ei, Valeriu, contribuind astfel la formarea lor pentru viață și pentru medicină.

Elena Densușianu, căsătorită **Pușcariu** (1875-1965), s-a născut în orașul Făgăraș, fiica lui Aron Densușianu, profesor de latină și greacă la Universitatea din Iași și sora omului de cultură Ovidiu Densușianu. Prin căsătoria sa cu dr. Emil Pușcariu, fiul Cavalerului Ioan de Pușcariu, intră în neamul Pușcăreștilor [2]. Precizez că dr. Emil Pușcariu a început activitatea la București și a continuat-o la Facultatea de Medicină din Iași, unde a înființat și condus Institutul antirabic. La București a activat și în conducerea Ministerului Sănătății. Elena Densușianu a urmat liceul "Principatele Unite" din Făgăraș și Facultatea de Medicină din Iași. Absolventă a promoției 1898, susține teza "Considerațiuni asupra neoplasmului sânelui" și obține titlul de doctor în medicină. Își completează studiile la Institutul Pasteur din Paris și apoi la Institutul Victor Babeș din București. În 1910 obține titlul de doctor docent și este numită asistent clinic la Clinica de Oftalmologie din București sub conducerea prof. Stănculeanu. În 1915 se mută la Iași, iar în 1920 ocupă postul de profesor titular la Clinica Oftalmologică din Iași până în 1940 când se retrage pentru limită de vârstă. Preocupările sale științifice s-au referit la dinamica evoluției și tratamentul trahomului, cataracta senilă, sifilisul latent și keratosifilisul, irita postoperatorie, tumorile pleoapelor, neuromul plexiform, retinopatia în scleroza renală, conjunctivitele, oftalmia simpatică, cheratita pustuliformă, corneea sifilitică, modificările oculare în diabetul zaharat. O parte dintre aceste lucrări sunt citate în literatura de specialitate. A rămas în literatură semnul "Pușcariu": turtirea pomeților ca semn de heredosifilis, întâlnit în 14% din cazuri. A fost și un talentat traducător, istoric al științei, artist plastic și pictor.

Elena Pușcariu, căsătorită **Daniello**, soția profesorului Leon Daniello, a fost medic primar stomatolog [3], a avut doi copii, ambii medici, Ion și Rodica Elena Daniello (medic internist și cardiolog), ambii rezidenți în Germania unde au fost recunoscuți ca medici de seamă.

Elena Daniello, născută în 1910 în comuna Brețcu, județul Covasna, este fiica lui Aron Pușcariu. Mama sa se numea Marina și era fiica protopopului Spiridon Damian (1820-1909), crescută de Mitropolitul Andrei Șaguna. Elena Daniello a avut patru frați, dintre care unul medic la Tg Jiu. Elena Daniello a urmat liceul "Principesa Elena" din Brașov. A început Facultatea de Medicină la Paris și a continuat-o la Facultatea de Medicină din Cluj. A devenit soția tânărului viitor profesor Leon Daniello. A făcut traduceri din tratatul "Precis Radiologique" și din revista "La Chronique".

Dintre preocupările științifice amintesc "Căria și problemele ei", precum și "Modificările cavității bucale în diabetul zaharat". A activat profesional până la o vârstă foarte înaintată. A decedat la Cluj în 2010, la vârsta de 100 ani.

Rodica Elena Daniello, fiica celei de mai sus, a făcut și terminat Medicina la Cluj, în promoția 1959. A lucrat ca medic de circumscripție, apoi a intrat în învățământul medical superior la Institutul Medico Farmaceutic din Cluj, la Catedra de Fiziopatologie. S-a specializat în cardiologie și explorări funcționale. După emigrarea în Germania a lucrat în cadrul unei Universități unde și-a luat și Doctoratul în Medicină, apoi a preluat un cabinet medical pe care l-a păstrat până la pensionare. În Germania i-a fost apreciată în mod deosebit pregătirea în specialitate.

La rândul său are și ea o fiică care a început medicina în România și a terminat-o în Germania.

Lucia Bologa, căsătorită **Domșa**, născută la 1 mai 1935 în Cluj, fiica Prof. Dr. Valeriu Lucian Bologa și a doctoarei pediatre Valeria Nițulescu Bologa. Este pe linie paternă nepoata Luciei Pușcariu Bologa, aparținând astfel și neamului Pușcăresc.

După stagiul făcut la Spitalul Rural din comuna Cojocna, intră prin concurs în 1964 în învățământul superior ca asistent la Catedra de Igienă, apoi trece la Catedra de Ginecologie-Obstetrică I, lucrând în laborator până la pensionarea din 1992. În continuare a mai lucrat la un cabinet medical privat.

A participat la întreaga activitate practică și la cursurile cu studenții de la Catedră, a făcut și cercetare științifică și și-a luat Doctoratul în științe medicale cu un studiu de genetică. Alte lucrări științifice se referă la fertilitatea umană, aberațiile cromozomiale, dozările hormonale în ginecologie și obstetrică, patologia colului uterin, terapia trichomoniazei și a leucoreei cu extract de mugur de plop (lucrare de pionierat), diagnosticul precoce al sarcinii prin metode de laborator ș.a.

A publicat beletristică și memorii.

Virginia Pușcariu, căsătorită **Rădulescu**, născută la 24 octombrie 1923 în Bran, județul Brașov, fiica protopopului Valer Pușcariu și a Mariei Mănoiu, descendentă la rândul ei din familia generalului Traian Moșoiu.

A făcut studiile liceale la Brașov, Sibiu și Cluj și Facultatea de Medicină la Sibiu și Cluj, absolventă seria 1949. A urmat și Facultatea de Filozofie la Cluj, absolventă promoția 1948. S-a căsătorit cu Mircea Rădulescu, inginer constructor. Are doi fii, ambii profesori universitari. Unul este cunoscutul medic chirurg Prof. Dr. Șerban Rădulescu din Clinica Chirurgie II din Cluj, fost medic director al Direcției Sanitare Cluj, iar celălalt inginer Prof. Dr. Mircea Rădulescu, la Universitatea Tehnică Cluj.

Virginia Rădulescu-Pușcariu este medic specialist ORL, cu o îndelungată activitate la Spitalul CFR din Cluj (1951-1982), cu efectuarea a zeci de mii de consultații clinice și intervenții chirurgicale, atât în condiții de spitalizare, cât și de ambulator, îndreptățindu-ne să o considerăm un stâlp al acestui spital. A lucrat și în clinicile din Cluj, ca extern prin concurs. După pensionare (1982) lucrează la un cabinet ORL la Policlinica cu Plată din Cluj.

Mirela Căprioară, căsătorită **Gherman**, este fiica Prof. Dr. Doc. Dumitru Căprioară (1904-1985), șeful Clinicii de Obstetrică-Ginecologie I între 1955-1969 și a Mariei Căprioară, născută Pușcariu (1912-1987) în Bran, județul Brașov. Maria Căprioară a fost prima fiică a protopopului Valer Pușcariu și a Mariei Pușcariu, născută Mănoiu (descendentă din familia generalului Traian Moșoiu). A fost licențiată a Facultății de Litere și Filozofie a Universității „Regele Ferdinand” din Cluj.

Mirela Căprioară-Gherman s-a născut la 7 septembrie 1947 la Cluj. A urmat liceul „George Barițiu” din Cluj și Facultatea de Medicină Generală a IMF Cluj, absolventă a promoției 1971, ca șefă de promoție, cu media generală 10 și Diplomă de Merit.

S-a căsătorit cu tânărul inginer Dr. Alexandru Gherman, nepotul lui Alexandru Vaida-Voevod. Are un fiu, Alexandru Gherman, licențiat și absolvent de master al Facultății de Informatică a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj, doctor în științe medicale, cu teză în domeniul informaticii medicale și cu master în regie de film la London Film School din Londra, Marea Britanie.

Mirela Căprioară-Gherman începe activitatea ca intern - specialitatea medicină internă - prin concurs în 1971, apoi prin concurs intră în IMF Cluj ca asistent stagiar la Clinica Medicală II și în continuare, tot prin concurs, parcurge toate treptele ierarhiei didactice universitare: asistent, șef de lucrări, conferențiar, până la cea de profesor universitar în anul 2000, la Clinica de Nefrologie și Dializă Cluj. Din 1993 devine șef al Clinicii.

A contribuit esențial la înființarea, organizarea și bunul mers al centrului de hemodializă cronică al acestei clinici.

Este medic primar medicină internă și nefrologie.

Din 1982 a obținut titlul științific de doctor în științe medicale și din 2004 este conducător de doctorat.

A urmat cursuri de perfecționare și specializări în nefrologie, dializă și transplant renal în diferite centre din Europa. Este autor și coautor a 14 tratate și monografii de specialitate și a peste 250 de lucrări comunicate și publicate în reviste din țară și străinătate. Este membru al unor societăți științifice medicale internaționale, face parte din colectivele de redacție a unor reviste de specialitate, din țară și străinătate. A fost președinta Societății Române de Nefrologie (2001-2003) și în prezent este vicepreședinte al acestei Societăți.

Monica Stoia, căsătorită **Ghiță**, fiica Dr. Ioan Stoia și a Valeriei Stoia, născută Pușcariu, în Bran, județul Brașov - sora lui Maria Căprioară și a Virginiei Rădulescu.

A urmat liceul la Codlea și Ploiești și Facultatea de Medicină la IMF București.

A urmat cursuri de specializare și a devenit medic specialist dermatolog și șefa secției de dermatologie a Spitalului Județean Brașov, colaborând cu dermatologi de seamă din Brașov, precum dr. Emil Colbazi și dr. Emil Bologa.

A fost căsătorită cu inginer Emil Ghiță și are o fiică inginer, Mihaela Ghiță.

Locuiește în Brașov, s-a pensionat și lucrează la un cabinet privat.

Anca Tănăsescu, căsătorită Roslar-Koslar s-a născut la Brașov, este fiica Dr. Cornel Tănăsescu (născut în Tohan, județul Brașov) din familia Pușcariu și a Eugeniei Tănăsescu. A urmat liceul Honterus din Brașov, apoi Facultatea de Medicină la IMF Cluj (anii I-IV) și din anul V în 1976 și-a continuat studiile în medicină în Germania, la Heidelberg, devenind rezidentă în Germania. A făcut specializări în medicină internă, nefrologie, cardiologie, în importante centre medicale universitare din Germania. În prezent este la Freiburg, în plină activitate, este medic specialist de medicină internă și lucrează în propriul cabinet medical.

Monica Bologa este fiica profesorului Sandu Bologa și a Margaretei, născută Miess.

A absolvit Facultatea de Medicină la IMF Cluj, promoția 1983. Este medic doctor în științe farmacogenetice în Toronto, Canada. Are numeroase activități științifice în domeniul farmacologiei, pediatriei, vaccinologiei, toxicologiei și în alte probleme medicale. Are o fiică medic **Sandra Roxana Câmpeanu**.

Dintre *farmaciste* amintesc pe :

Lili Dora Margareta Pușcariu, căsătorită **Mircea**, născută în 1923 în Moeciu de Jos-Bran, județul Brașov, fiica generalului de artilerie Axente Pușcariu și a Mariei. A fost farmacistă la Spitalul Mârzescu din Brașov. A decedat

în anul 2005.

A avut o fiică, **Ileana Anca Mircea**, născută la Brașov, la rândul ei farmacistă, rezidentă la Geneva, Elveția. Are o fiică, **Alina Ciucurescu**, căsătorită Rose, și ea farmacistă în Geneva.

Bibliografie

1. Pușcariu S. Spița unui neam din Ardeal. Ed Clusium, Cluj, 1998.
2. Cernea P. Elena Pușcariu (1875-1965). În volumul Personalități ale oftalmologiei românești. Ed. Universitatea, Craiova, 2000.
3. Florea M. Școala Medicală Clujeană, volumele 3, 4, 5, Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj, 2000-2004.